

Stručný životní příběh českého legionáře Antonína Mareše

Zpracováno na základě vzpomínek z vyprávění A. M. vnoučatům, paní Věře Černé – Marešové a panu Stanislavu Marešovi.

Antonín Mareš (1890 – 1986)

Antonín Mareš se narodil ve Veselí u Bakova nad Jizerou jako jedenácté ze třinácti dětí. Vychodil obecnou a měšťanskou školu a vyučil se pekařem. Pracoval v různých zaměstnáních v Čechách, např. v tkalcovně, provazárně, jako pomocný zedník, pomocný kuchař apod.

Po vypuknutí 1. světové války byl jako svobodný 24letý muž české národnosti odveden do rakousko-uherské armády. Jako infanterista (pěšák) byl zařazen do kulometné roty. Prodělal výcvik v Čechách a Uhrách a byl převelen na italskou frontu, když Itálie, původní tichý spojenec Rakouska-Uherska vypověděla mocnářství válku. Tam se zúčastnil několika bitev, které sice přestál bez zranění, ale byl italskou armádou v jedné z bitev zajat. Jako válečný zajatec byl nasazen do zemědělství, kde vykonával různé práce včetně prací na vinicích.

Krátce po vzniku „Masarykovy“ legie v Itálii se přihlásil a vstoupil do této legie, se kterou se zúčastnil několika bojů a setrval v ní až do konce války.

Do nově vzniklé Československé republiky se z Itálie vrátil v roce 1919. Dva z jeho bratrů ve válce padli. Přemýšlel, co bude dále dělat, protože prakticky 4 roky byl ve válce. O jeho dalším osudu rozhodlo setkání s kamarádem a spolubojovníkem z legie panem Františkem Málkem, který byl Východočechem, a vyprávěl Antonínu Marešovi následující příběh: „V obci Libotov u Dvora Králové nad Labem žije na zemědělské usedlosti jeho vzdálená příbuzná paní Dušková, jejíž manžel krátce po narození syna zemřel a tak žije sama s dvouletým synem. Hospodářství čítající zemědělské půdy a les je však nad její síly.“

Pan Málek se nabídl, že Antonína Mareše s příbuznou Annou seznámí, a to se stalo. To panu A. M. vyhovovalo, protože jeden z jeho starších bratrů dělal ve Dvoře Králové nad Labem cestáře a druhý žil nedaleko. Brzy na to se A. M. s touto vdovou oženil a začal na zemědělské usedlosti pracovat. Přestože šlo o podhorskou oblast s nadmořskou výškou přes 400 m, hospodářství fungovalo a vcelku prosperovalo. Vzhledem k tomu, že existence a nasazení legií významnou měrou přispělo ke vzniku samostatné Československé republiky, dostával Antonín Mareš od státu po dobu trvání První republiky legionářskou měsíční rentu, kterou vkládal do hospodářství.

Antonín Mareš byl relativně dobře vzdělaný, chápavý, otevřený novým poznatkům, zejména však učenlivý a pracovitý. Proto velmi rychle dal se svou ženou hospodářství poznamenané válkou do pořádku a věnoval se intenzivně výchově chlapce, který v něm brzy začal vidět otce. Jakmile nevlastní syn, který s ním od útlého mládí hospodařil, dosáhl v roce 1938 věku 21 let, tak jej adoptoval.

Mezitím si však A. M. udělal základní zkoušky z oblasti veterinárních znalostí, takže získal osvědčení a rovněž i příslušné tzv. „kulaté veterinární razítko“ na kontrolu veterinární nezávadnosti domácích porážek (zejména prasat) a tuto praxi vedle rolnického hospodaření vykonával až do penzijního věku.

Jisté komplikace mu nastaly, když obec Libotov byla zařazena do tzv. „sudetské oblasti“ a odtržena jako celé pohraničí od československého státu. Protože však šlo o smíšené manželství, věnoval se hospodaření a tak problematickou dobu přečkal vcelku bez pohromy. Totéž platilo i o jeho adoptivním synu Stanislavovi, který válečné období přežil díky adopci na hospodářství.

Celou dobu První republiky i období 2. světové války udržovala rodina A. M. velmi přátelské vztahy s německou rolnickou rodinou, hospodařící na sousední usedlosti. S dcerou tohoto hospodáře Annou se bezprostředně po válce Stanislav Mareš oženil, když bývalý legionář A. M. jako občan české národnosti po květnu 1945 významně přispěl k prokázání její loajality vůči Československému státu, což zabránilo jejímu odsunu.

Po 2. světové válce pokračoval A. M. v hospodaření jako rolník, až do vzniku JZD, kdy odešel do penze a dožil se v domě svojí vnučky Věry věku 96 let.

Antonín Mareš se i v penzi zajímal o četbu a hospodaření. Přesto, že byl apolitický, měl velmi pokrokové demokraticky orientované smýšlení, které bylo až do smrti jasné a nepoznamenané věkem. Přesto se velmi často vracel k 1. světové válce. Popisoval zachované dobové fotografie a synovi i oběma vnoučatům, Věře a Stanislavovi, rozprávěl o tehdejších útrapách. Zejména se vracel k šikaně a povýšenosti, se kterou se někteří rakouští důstojníci chovali k českým vojákům.

Vykládal o bídě a hladu civilního obyvatelstva, zejména české národnosti, za 1. světové války, rekvírování hospodářských zvířat pro armádu. Často popisoval zmatky ve vojenských transportech, chyby v zásobování armády materiálem a municí, bídné podmínky, ve kterých vojáci žili v zákopech, nedostatečnou organizaci zdravotní služby (hlad, vši, zima).

Často vzpomínal na chování důstojníků, kteří obsazovali vesnice v Itálii, terorizovali civilní obyvatelstvo, např. ve vinařských oblastech rozstříleli sudy s vínem, které jako základ peněz pro hospodáře vyteklo na zem.

Vzpomínal ale i na to, že se obyčejní italští hospodáři k zajatcům zejména české národnosti chovali velmi slušně a v rámci možností jim dávali i dostatek jídla a nechávali je ve slušných podmínkách odpočinout, i když pracovní doba byla 12 hodin denně.

Všechny tyto zkušenosti ho přivedly po válce k antimilitaristickému smýšlení, i když v zajetí v něm jednoznačně zvítězilo národní české smýšlení, které ho vedlo ke vstupu do legií. Když vzpomínal na padlé bratry a kamarády, končil slovy: „*Měli prostě smůlu, já jsem přes zranění měl štěstí. Přežil jsem.*“